

19. Шиян Б.М. Підготовка вчителя фізичної культури третього тисячоліття. Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: Зб. наук. праць Міжнар. ун-ту ім. С.Дем'янчука. Ред. кол. А.С. Дем'янчук та ін. Рівне: Принт Хауз. 2011. Вип. 2. С. 371–374.
20. Шиян Б.М. Теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних закладах : навч. посіб. Л. 2017. 48 с.

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИМИ ТА РЕКРЕАЦІЙНИМИ ПРОЄКТАМИ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Максим Прилуцький

1. Характеристика сучасних технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності

Сучасний стан здоров'я населення України викликає занепокоєння фахівців різноманітних сфер діяльності людини. Дефіцит рухової активності негативно впливає на організм людини. Гіпокінезія зумовлює більше 6% смертності у світі (щорічно понад 3,2 млн. випадків), її визнано в якості четвертого за значимістю фактору ризику смертності у світі. У Європі гіпокінезія спричиняє близько 3,5% захворюваності та до 10% смертності. Сидячий спосіб життя негативно впливає передусім на функціонування серцево-судинної системи та підвищує ризик розвитку відповідних захворювань, що спричиняють понад 60% передчасної смертності в Україні.

У національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» говориться про те, що на початку XXI століття достатній рівень оздоровчої рухової активності (не менше 4-5 занять на тиждень тривалістю одного заняття не менше 30 хвилин) мали лише 3% населення віком від 16 до 74 років, середній рівень (2-3 заняття на тиждень) – 6%, низький рівень (1-2 заняття на тиждень) – 33% населення [7].

Проблему здоров'язбережувальних технологій, особливості їх реалізації та застосування в системі освіти досліджено в працях Т. Бойченко, О. Ващенко, С. Гаркуші, В. Єфімової, О. Іонової, П. Хоменка та ін. Фізкультурно-оздоровчі та рекреаційні технології

вивчено в працях О. Андрєєвої, О. Боднар, І. Вовченко, О. Саїнчук, О. Корносенко, М. Чернявського. Проблема оздоровчо-рекреаційних технологій та якість життя людини була предметом дослідження Ю. Павлової [8], специфіку проектування спортивних та рекреаційно-оздоровчих проєктів розкрито в працях І. Петрової [9], теоретико-методологічні засади рекреаційної діяльності різних груп населення – в дослідженні О. Андрєєвої [1; 2].

Але не зважаючи на значні наукові та практичні напрацювання українських та зарубіжних учених, зауважимо, що проблему формування та реалізації сучасних технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності досліджено недостатньо.

Всесвітня організація охорони здоров'я виділила так звані чинники ризику, які сприяють порушенню здоров'я. Серед них основне значення мають: високі темпи сучасного життя, нервові перенапруження, незбалансоване харчування, забруднення навколишнього середовища, шкідливі звички та ін. Серед них значної ваги набуває нестача рухової активності. Норма рухової активності – поняття умовне і достатньо індивідуальне. Це – об'єм рухів, який найбільш задовольняє потреби організму, що сприяє зміцненню здоров'я, гармонічному розвитку, доброму самопочуттю, високій працездатності і життєвій активності [15].

Стан здоров'я людини є динамічним, постійно змінюється відповідно до змін зовнішніх умов. У зв'язку з цим, здоров'я можна визначити як процес збереження та розвитку фізіологічних, біологічних і психічних функцій оптимальної трудової та соціальної активності при максимальній тривалості творчого життя. Здоровий спосіб життя розуміють як форму повсякденного життя, яка відповідає гігієнічним принципам, розвиває адаптивні можливості організму, сприяє успішному відновленню, підтримці і розвитку його резервних можливостей, повноцінному виконанню особистістю соціально-психологічних функцій.

Всесвітня організація охорони здоров'я виокремлює такі компоненти якості життя: 1) фізичне благополуччя; 2) психічне благополуччя; 3) суспільне благополуччя; 4) духовне благополуччя; 5) навколишнє середовище; 6) автономність [15].

Усвідомлена рухова активність людини в залежності від цілей та умов реалізації класифікується на: рухову активність в освітній сфері; рухову активність в трудовій діяльності; рухову активність побутової спрямованості; рухову активність з лікувальною метою; рухову

активність під час дозвілля [17]. Рухова активність людини в залежності від особливостей її використання класифікується на: повсякденну рухову активність та спеціально організовану рухову активність.

У сучасних наукових розвідках термін «технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності» трактується як самостійне соціальне явище, що полягає у регулярному використанні різними групами населення доступних видів організованої оздоровчо-рекреаційної рухової активності середньої інтенсивності та доступного об'єму навантаження під час занять у формальних та неформальних групах, або ж самостійно з метою відновлення працездатності, збереження здоров'я та покращення якості життя [17, с. 13].

Розрізняють такі видові ознаки технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності як соціального явища: доступності організованої рухової активності, яка є визначальною ознакою цього соціального явища; можливості проведення занять у вільний час від навчання або трудової діяльності, тобто під час дозвілля; проведення занять у формальних та/або неформальних групах, як правило, самостійно за визначеною інструкцією або під керівництвом тренера чи інструктора; спрямованість на відновлення працездатності, збереження здоров'я людини та покращення якості її життя [17].

Проведений аналіз світового та національного досвіду оздоровчо-рекреаційної діяльності дозволив виділити 4 групи програм такої діяльності: *спортивні програми* – спеціально організовані загальнодоступні масові спортивні заходи, що можуть проводитися як у формі змагань, так і у формі спортивних фестивалів, показових спортивних виступів; *фітнес-програми* – заняття фізичними вправами з направленістю на підвищення функціональних можливостей організму та профілактику різноманітних захворювань людей, що здійснюються самостійно або у формальних групах у фітнес-центрах, фітнес-клубах, школах фітнесу тощо; *рекреаційні програми* – заняття фізичними вправами розважального характеру, що здійснюються самостійно або у неформальних групах за місцем проживання та/або масового відпочинку людей, у спеціальних рекреаційних місцях (бази відпочинку, профілакторії, лісопаркові зони, туристичні бази тощо); *оздоровчі програми* – спеціальні заняття фізичними вправами лікувально-реабілітаційного напрямку, що здійснюються самостійно або у неформальних групах за місцем проживання у спеціально призначених місцях чи у закладах масового оздоровлення людей: в

профілакторіях, санаторіях, лікарнях, освітньо-виховних закладах тощо; такі заняття проводяться, як правило, у формі лікувальної фізичної культури (ЛФК).

У світовій практиці оздоровчого тренування існують різні підходи до визначення доцільного вибору фізичних вправ: вибір вправ може бути доцільним за можливості програмування їх бажаної інтенсивності; вибір вправ повинен здійснюватися за педагогічними критеріями: доступність, безпека виконання, точність дозування фізичного навантаження; вибір фізичних вправ має обумовлюватися клініко-фізіологічними критеріями, насамперед можливість ефективно впливати на активацію резервів серцево-судинної системи, підвищення аеробної продуктивності організму.

На основі аналізу комплексу літературних джерел [1; 5; 15] нами встановлено, що реалізація організованої оздоровчо-рекреаційної рухової активності дає оптимальний педагогічний в медичний ефект за умови дотримання таких принципів:

– *індивідуалізації* – підбір засобів і технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності відповідно до функціональних і фізичних можливостей кожного організму;

– *систематичності* – наявність науково обґрунтованого комплексу оздоровчо-рекреаційних засобів та алгоритму послідовності їхнього застосування;

– *поступовості* – збільшення інтенсивності та обсягів навантажень відповідно до зростання функціональних та фізичних можливостей людини;

– *доступності* – підбір засобів і технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності з урахуванням максимально всіх можливих фізичних, функціональних, культурних, психологічних, матеріальних можливостей індивіда;

– *оптимізації* – програмування рухової активності зі спрямуванням на досягнення належних величин фізичної працездатності.

З позиції завдань нашого дослідження важливо врахувати результати дослідження Н. Гончарової та Г. Бутенка, які в структурі рекреаційно-оздоровчої програми пропонують виділяти три періоди: підготовчий (діагностика фізичного стану дітей; адаптація організму до фізичних навантажень), основний (підвищення рівня фізичного стану; придбання рухових умінь і навичок; розвиток фізичних якостей), підтримуючий (збереження і підтримка досягнутого рівня фізичного стану) [4].

Аналіз практики організації оздоровчо-рекреаційної активності дозволив виділити індивідуально-типологічні фактори, що стимулюють залучення людей до оздоровчо-рекреаційної рухової активності: віра людини у можливість вести активний спосіб життя; прагнення займатись оздоровчо-рекреаційною руховою активністю; отримання задоволення від рухової активності; рівень суб'єктивного сприйняття стану свого здоров'я або фізичної підготовленості; самомотивація; соціальна підтримка особам, які її потребують; очікування майбутньої користі від рухової активності; суб'єктивне відчуття користі, отриманої в результаті рухової активності.

Негативні фактори суб'єктивного характеру щодо залучення особистості до оздоровчо-рекреаційної рухової активності: низький статус здоров'я та фізичної підготовленості у загальній системі ціннісних орієнтацій людини; постійне відчуття дефіциту часу; побоювання за особисту безпеку, боязнь перетренування, травматизму; відчуття втоми і бажання пасивного відпочинку; захоплення шкідливими звичками.

Отже, підвищення рівня рухової активності різних верств населення є ефективним напрямом вирішення проблеми здоров'язбереження. Сучасна парадигма оздоровчої рухової активності передбачає формування здоров'я особистості шляхом залучення до здорового способу життя, що сприяє покращенню якості життя людей, забезпечує гармонійний розвиток особистості. Це можливо досягнути шляхом проєктування технологій оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Саме тому перспективи подальших розвідок убачаємо в розробці та реалізації педагогічної технології управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проєктами для студентської молоді.

2. Розробка та впровадження педагогічної технології управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проєктами для студентської молоді

Спортивний, оздоровчий та рекреаційний сектор українського суспільства характеризується стабільною тенденцією темпів зростання. Однак, його розвиток потребує постійного здійснення витратних і тривалих досліджень, удосконалення технології здоров'язбереження, модернізації обладнання, інтенсифікації медико-біологічних та фізкультурно-спортивних інновацій. Як свідчить світова практика, досить ефективним підходом до реалізації визначених вище напрямків

діяльності установи (у нашому випадку – закладу вищої освіти) є концепція проєктного менеджменту, зокрема розробка системи управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проєктами для студентської молоді.

Загальнопедагогічні аспекти дослідження терміну «управління» стало предметом наукових розвідок Є. Березнякіна, В. Бондаря, А. Готіна, Д. Новікова, М. Светлова, А. Цветкової. Теоретичні та практичні підходи організації соціально-педагогічного проєктування стало предметом дослідження А. Семеза, В. Лукова, М. Бригадир, В. Рибіна, Ю. Громико. Проєктування, педагогічне проєктування, оптимальне використання методу проєктів стало предметом дослідження у працях В. Буркова, Л. Гур'є, Д. Новікова, О. Тряпіцина, В. Беспалька, С. Маркової, В. Монахова, та інших. В той же час фактично не вирішеними залишаються питання впровадження технологій управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проєктами для студентської молоді.

Соціальне проєктування в галузі рекреації, фізичної культури і системи здоров'язбереження є перспективним напрямком, оскільки проєктна організація роботи має низку переваг: забезпечує концентрацію зусиль і ресурсів на визначену групу студентів; гарантує локалізацію діяльності у визначених часових і географічних межах; актуалізує застосування специфічних методів втручання відповідно до особливостей цільової групи студентської молоді; зорієнтовує діяльність на конкретні результати, які об'єктивному вимірюванню і обліку.

Аналіз комплексу джерел дозволив встановити, що в загальному проєкт розглядається також як сукупність взаємопов'язаних дій з чітко визначеними датами початку та завершення роботи, які потребують залучення спеціалістів та ресурсів з метою досягнення певних цілей організації.

Спортивно-оздоровчі та рекреаційні проєкти відносяться до соціальних проєктів, оскільки являють собою синергетичну єдність науково-теоретичної, предметно-практичної діяльності й елементів соціальної освіти. На основі аналізу та узагальнення результатів низки досліджень нами запропоновано таке визначення: спортивно-оздоровчі та рекреаційні проєкти – це змодельоване ініціатором проєкту нововведення, метою якого є створення, вдосконалення, оптимізація та/або підтримання здоров'язбережувальних цінностей, яке має просторово-часові та ресурсні обмеження і спрямоване на кінцеву мету

досягнення фізичного і психічного здоров'я різних соціальних груп. Спортивно-оздоровчі та рекреаційні проекти функціонують у певному оточенні, яке включає внутрішні і зовнішні компоненти, враховує економічні, політичні, соціальні, технологічні, нормативні, культурні й інші чинники.

Проект містить концептуальну основу (опис ініціативи, її культурно-історичного смислу, гіпотези, оцінку їх новизни і можливих актуальних наслідків) і системно-організаційну частину (опис конкретних механізмів й етапів реалізації проекту) [3].

В напрямку розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів для студентської молоді поділяємо думку Л. Лук'янової, яка пропонує п'ять основних видів проектів для цієї соціальної групи:

– *дослідницькі* – потребують обміркованого структурування тексту, чіткого визначення мети, актуальності, соціальної вагомості, добору ефективних методів дослідження;

– *творчі проекти* – характерні ознаки спільної творчої діяльності всіх учасників проекту, спрямованої на задоволення інтересів усієї творчої групи;

– *ігрові проекти* – є визначення й розподіл ролей, зумовлених характером, змістом проекту, індивідуальними здібностями й творчими нахилами учасників проектної діяльності;

– *інформаційні проекти* – спрямовують на збирання інформації про певний об'єкт дослідження, на ознайомлення учасників проекту з цією інформацією, її аналіз і узагальнення фактів;

– *практично-орієнтовані проекти* – являють собою результат діяльності, що відображає соціальні інтереси студентів [6].

Як показує аналіз діючих проектів у галузі здоров'язбереження, спорту та рекреації, ці проекти найчастіше будуються у фінансовому відношенні як проекти зі змішаним фінансуванням, тобто організатори залучають кошти із різних джерел і на різних умовах. Змішане фінансування проектів передбачає поєднання досвіду інвестиційних, спонсорських, кредитних, бюджетних, та благодійних проектів [14]. Досить типовим варіантом є безфінансові короткострокові спортивно-оздоровчі та рекреаційні проекти.

За масштабом охоплення, фінансуванням та тривалістю досліджувані проекти можуть бути трьох видів: мікропроекти, малі проекти і мегапроекти. Як показує досвід впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів для студентської молоді в Україні,

63% з них є мікропроєктами, тобто по суті є формою подання індивідуальної ініціативи, яка здобуває визнання певної групи студентів чи викладачів. Такі типи проєктів не потребують зовнішнього фінансування, затратного обладнання та інвентарю, в найтиповіших випадках не є прибутковими.

У якості мегапроєктів зазвичай виступають цільові програми, що складаються із взаємозалежних проєктів [14].

За часом розробки, впровадження та реалізації спортивно-оздоровчі та рекреаційні проєкти в найтиповіших випадках (71%) є короткостроковими із терміном дії 1-2 роки і менше. Середньострокові проєкти зустрічаються у 21% вивчених практик, вони охоплюють 4-6 років, що відповідає терміну навчання студента у закладі вищої освіти. Такі проєкти є більш складними в організації та реалізації, потребують створення компетентної проєктної групи, розробки універсальних критеріїв оцінки ефективності. Довгострокові проєкти реалізуються переважно на загальнодержавному рівні і в практиці окремих закладів освіти використовуються рідко (до 8% від загальної кількості студентських проєктів).

На основі аналізу комплексу літературних джерел в галузі економіки, педагогіки, соціальної роботи нами пропонується алгоритм розробки і реалізації спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів:

– аналіз соціального замовлення на проєкт і формулювання назви проєкту, визначення його типу (за часом, об'ємом, фінансуванням тощо). Основні критерії прийнятності ідеї проєкту: технологічна здійсненність; довгострокова життєздатність; економічна ефективність; політична, соціальна й економічна прийнятність; організаційно-адміністративна забезпеченість [16];

– постановка проблеми, виділення окремих невирішених її складників, визначення об'єкта і предмета проєктування;

– формулювання мети проєкту. Мета повинна бути чітко і грамотно сформульованою, мета повинна бути досяжною в рамках даного проєкту і передбачати підсумковий результат; формулювання мети повинно зумовлювати можливість кількісної оцінки результатів;

– розробка і формулювання завдань проєкту, при цьому формулювання завдання розглядається як частина концепції, яка може включати різні варіанти вирішення [14];

– розробка програми дій з реалізації спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів з урахуванням нормативно-правового, фінансового та організаційного аспектів. Нормативно-правове

забезпечення проєкту містить інформацію про нормативно-правові документи, які регламентують відносини і діяльність на різних етапах його реалізації; фінансове обґрунтування повинне включати базові розрахунки необхідних коштів і джерела фінансування; організаційне забезпечення – визначення учасників, місця локалізації проєкту тощо;

- планування системи заходів з впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів;

- встановлення термінів реалізації проєкту, аналіз варіантів життєвого циклу проєкту. Важливо врахувати життєвий цикл проєкту, який умовно поділяється на фази, фази – на стадії, стадії – на етапи. Перехід до чергового етапу супроводжується отриманням додаткової інформації і формулюванням основних висновків щодо доцільності і напрямів розвитку проєкту. Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (UNIDO) пропонує виділяти три основні фази життєвого циклу проєкту: передінвестиційну (формується загальна концепція проєкту і проводиться аналіз його доцільності), інвестиційну (характеризується початком інвестицій) і експлуатаційну;

- розподіл обов'язків та меж відповідальності учасників проєкту;

- передбачення очікуваних результатів відповідно до поставленої мети і завдань, розробка критеріїв ефективності проєкту. Розробка технології контролю за ходом проєкту: попередній контроль – визначення рівня забезпечення проєкту матеріально-технічними, фінансовими, кадровими ресурсами; поточний контроль – аналіз виконання окремих етапів процесу за термінами, витратами, ресурсами і якістю; заключний контроль – підведення підсумків проєкту;

- оцінка ризиків і можливих наслідків, передбачення альтернативних виходів із проблемних ситуацій, моніторинг проєкту – фіксація динамічних змін проєкту та його середовища під впливом їх взаємодії з внесенням коректив. Управління ризиками – це процес, пов'язаний з ідентифікацією, аналізом ризиків і ухваленням рішень, які включають максимізацію позитивних і мінімізацію негативних наслідків настання ризикових подій. Процес управління ризиками проєкту звичайно включає виконання наступних процедур: планування управління ризиками, ідентифікація ризиків; якісна оцінка ризиків; кількісна оцінка; планування реагування на ризики; моніторинг і контроль ризиків [16].

Також вважаємо за необхідне навести принципи педагогічного проєктування, які виділяє А. Семез і які адаптовані нами до вимог спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів:

– *принцип пріоритету особистості студента*, який визначає гуманістичний характер проєктування;

– *принцип саморозвитку* проєктованих систем, процесів, ситуацій передбачає створення їх динамічними, гнучкими, здатними у ході реалізації до змін, перебудови, ускладнення або спрощення;

– *принцип динамізму*, що припускає рух системи від сутності вищого порядку до сутності більш низького порядку;

– *принцип повноти*, який передбачає забезпечення реалізації в проєктованому об'єкті системи вимог до його функціонування;

– *принцип діагностованості* передбачає організацію постійного зворотного зв'язку, реалізацію вимірювального інструментарію, моніторинг функціонування системи на практиці; – принцип конструктивної цілісності, який передбачає встановлення міцного взаємозв'язку між компонентами методичної системи та етапами її проєктування та реалізації на практиці [14].

Методи управління проєктами дозволяють:

– визначити цілі проєкту й провести його обґрунтування;

– виявити структуру проєкту;

– визначити необхідні об'єми та джерела фінансування;

– підібрати виконавців – підготувати і укласти контракти (за необхідності);

– визначити терміни виконання проєкту, скласти графік його реалізації, розрахувати необхідні ресурси;

– розрахувати кошторис і бюджет проєкту, планувати й уміти враховувати ризики;

– забезпечити контроль над ходом виконання проєкту) [13].

Сучасні критерії до виконання проєктних дій спонукають менеджерів проєктів до безперервного професійного удосконалення своїх здібностей:

1) перетворювати місію проєкту у конкретні завдання, процеси, види робіт, шляхи і методи їх виконання;

2) забезпечувати створення продукту проєкту в умовах специфічних обмежень із використанням усіх груп управлінських процесів (ініціація, планування, виконання, моніторинг, завершення);

3) гарантувати максимальне задоволення зацікавлених сторін від результатів проєкту, узгоджуючи можливі конфлікти їх інтересів [18].

Аргументовано, що фізкультурно-оздоровчі та рекреаційні проєкти спрямовані на зміцнення внутрішніх ресурсів студентської

молоді, сприяють фізичному оздоровленню особистості, розвитку активного відпочинку, популяризації здорового способу життя. Управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проєктами передбачає володіння загальнопрофесійними (педагогічними, соціально-культурними, психологічними) та спеціальними (загальних закономірностей, що характеризують будь-які проєкти) знаннями. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці та впровадження короткострокових проєктів здоров'язберігального спрямування, розробці критеріїв і показників ефективності.

3. Оцінка готовності майбутніх здобувачів вищої освіти до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів

На основі аналізу комплексу літературних джерел та досвіду підготовки фахівців в галузі розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів (спеціальності 073 Менеджмент (Управління проєктами), 073 Менеджмент (Управління інноваційною діяльністю), 017 Фізична культура і спорт) нами визначено критерії, показники та логічні рівні готовності майбутніх здобувачів вищої освіти до проєкційної діяльності. Запропоновано мотиваційно-цільовий, когнітивно-методичний, діяльнісний та професійно-рефлексивний критерії сформованості готовності до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів.

У межах дослідження та на підставі обґрунтованих компонентів готовності нами виокремлено такі об'єктивні показники визначених критеріїв:

– *мотиваційно-ціннісний* (розуміння важливості розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів; професійна спрямованість студентів на рекреаційно-оздоровчу діяльність; інтерес та потреби щодо самоудосконалення у проєктуванні спортивно-оздоровчої та рекреаційної діяльності);

– *когнітивно-методичний* (володіння науковим тезаурусом у галузі розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів; повнота, глибина та науковість знань щодо особливостей проєктування спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів);

– *діяльнісний* (планування та здійснення спортивно-оздоровчої та рекреаційної діяльності; сформованість володіння сучасними

проектними технологіями в спортивно-оздоровчій та рекреаційній діяльності; формування власного стилю проектної діяльності в обраній галузі);

– *професійно-рефлексивний* (досвід прояву проектних умінь і навичок в стандартних і нестандартних умовах; реалізація досвіду розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів в професійній діяльності).

Для оцінки критеріїв та показників сформованості готовності до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів пропонуємо застосовувати логічні рівні сформованості компетентності: початковий, достатній, творчий.

Отже, *мотиваційно-ціннісний критерій* сформованості готовності до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів відображає систему цінностей, потреб і мотивів діяльності в проектній галузі; *когнітивно-методичний критерій* – систему методологічних, професійних, міждисциплінарних наукових знань про особливості проектування в спортивно-оздоровчій та рекреаційній сфері, передбачає володіння вміннями добирати адекватні меті та завданням методи дослідження й обробки даних, аналізувати наукові факти, обговорювати та інтерпретувати результати дослідження, впроваджувати їх у практику; *діяльнісний* – сформованість володіння сучасними проектними технологіями в спортивно-оздоровчій та рекреаційній діяльності; *професійно-рефлексивний* – відображає вміння щодо усвідомлення й оцінювання процесу та результату власної діяльності в спортивно-оздоровчій та рекреаційній; сфері здатність до саморегуляції, саморозвитку та самовдосконалення.

Об'єктивні критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх здобувачів вищої освіти до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів наведено в *табл. 1*.

Мета експериментальної роботи – перевірити ефективність методики формування готовності майбутніх здобувачів вищої освіти до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів в освітньому процесі педагогічних закладів вищої освіти України.

Таблиця 1

**Об'єктивні критерії, показники та рівні сформованості готовності
до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та
рекреаційних проєктів**

Критерій	Показники	Рівні сформованості		
		початковий	достатній	творчий
МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ	розуміння важливості розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів	Відсутність стійкого інтересу до проєктування в спортивно-оздоровчій та рекреаційній сфері, відсутність мотивації досягнення у сфері проєктування	Розуміння важливості розвитку проєктування в спортивно-оздоровчій та рекреаційній сфері, належний стан мотивації, розвинений ступінь мотивації досягнення	Усвідомлення готовності до проєктування в спортивно-оздоровчій та рекреаційній сфері. Ступінь мотивації досягнення розвинений на рівні професійного самоусвідомлення
	професійна спрямованість студентів на рекреаційно-оздоровчу діяльність			
	інтерес та потреби щодо самоудосконалення у проєктуванні спортивно-оздоровчої та рекреаційної діяльності			
КОГНІТИВНО-МЕТОДИЧНИЙ	володіння науковим тезаурусом у галузі розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів, повнота, глибина та науковість знань щодо особливостей проєктування спортивно-оздоровчих та	Знання з основ проєктування в спортивно-оздоровчій та рекреаційній сфері мають безсистемний характер і неорієнтовані на практичну діяльність. Загальна інформованість із питань	Знання структуровані і частково спрямовані на проєкційну діяльність; відсутній зв'язок із практикою майбутньої професійної діяльності. Вибіркова інформованість із питань особливостей	Знання мають системний характер, чітко структуровані, спрямовані на проєкційну діяльність. Системне застосування методик розробки спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В КОНТЕКСТІ ЗМІШАНОГО
НАВЧАННЯ

Продовження табл. 1

	рекреаційних проєктів	володіння методиками у галузі розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів	проєктування спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів	
ДІЯЛЬНІСНИЙ	планування та здійснення спортивно-оздоровчої та рекреаційної діяльності	Значні труднощі при самостійному виконанні проєкційних операцій та окремих дій; невміння узгоджувати та систематизувати окремі дії для забезпечення цілісного процесу здійснення спортивно-оздоровчої та рекреаційної діяльності; не засвоєність сучасних проєктних технологій (зокрема, компютерних), відсутність прагнення до самовдосконалення і саморозвитку в професійній сфері	Знання прийомів та способів вирішення проєктних завдань в процесі планування та здійснення спортивно-оздоровчої та рекреаційної діяльності; домінування знань декларативного характеру, здатність до вирішення завдань алгоритмічного характеру, робота та зразками та інструкціями; труднощі під час самостійного виконання нетипових завдань; відсутність стійкого прагнення систематично набувати проєктні знання і вміння в галузі	Системні вміння вибирати зміст навчання, найоптимальніші і методи, прийоми, форми і засоби діяльності з урахування завдань спортивно-оздоровчої та рекреаційної діяльності; застосовувати новітні технології проєктування, нестандартні методики, інформаційно-комунікаційні технології та творчий підхід до діяльності
	сформованість володіння сучасними проєктними технологіями в спортивно-оздоровчій та рекреаційній діяльності			
	формування власного стилю проєктної діяльності в обраній галузі			

Закінчення табл. 1

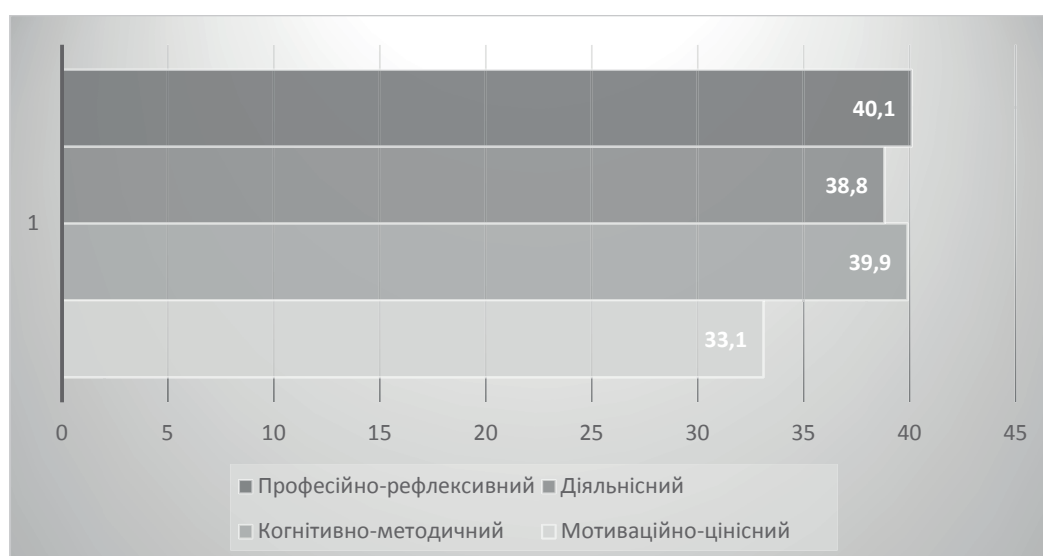
			спортивно-оздоровчій та рекреаційній діяльності	
ПРОФЕСІЙНО-РЕФЛЕКСИВНИЙ	досвід прояву проектних умінь і навичок в стандартних і нестандартних умовах	Відсутність розуміння важливості проектної діяльності у професійному становленні фахівця. Здобувач вищої освіти не здатен об'єктивно оцінювати результати проектної діяльності, помічати помилки і недоліки, слабкий розвиток самоконтролю, самооцінки, прагнення до самовдосконалення та професійного становлення	Несистемне усвідомлення важливості проектної діяльності, уміння аналізувати власний досвід і оцінювати результати, уміння виправляти можливі помилки. Майбутній фахівець здійснює самооцінку, самоаналіз власної діяльності в сфері проектування, але не здатен вносити об'єктивні корективи та прогнозувати динаміку. Проектна діяльність в спортивно-оздоровчій та рекреаційній сфері використовується для задоволення потреби в професійному та особистісному зростанні	Сформоване стійке усвідомлення важливості проектної діяльності в спортивно-оздоровчій та рекреаційній сфері, уміння аналізувати власний досвід і оцінювати результати, уміння виправляти можливі помилки. Здобувач вищої освіти уміє прогнозувати можливі ускладнення під час знаходження рішення до поставленого завдання; займається самоосвітою та самовдосконаленням; відповідає за наслідки власних дій; використовує особистий досвід та впевнено надає допомогу іншим
	реалізація досвіду розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів в професійній діяльності			

Загалом же в експериментальній групі спостережено стабільне зростання всіх груп критеріальних показників: найвищий приріст забезпечено за когнітивно-методичними (39,9%) та професійно-рефлексивними показниками (+40,1%), дещо нижчі прирости – за діяльнісними показниками (+38,8%), найнижчі (але стабільні) прирости за мотиваційно-цінісними показниками (+33,1) (табл. 2, рис. 1).

Таблиця 2

Динаміка сформованості показників сформованості готовності до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів за результатами формульованого експерименту (у %)

Критерій	Низький		Середній		Високий		Середній приріст, %
	ЕГп	ЕГк	ЕГп	ЕГк	ЕГп	ЕГк	
Мотиваційно-цінісний	38	9	40	53	22	38	33,1
Когнітивно-методичний	43	7	43	63	14	30	39,9
Діяльнісний	54	18	31	51	15	31	38,8
Професійно-рефлексивний	59	24	29	45	12	31	40,1

Рис. 1. Динаміка приросту показників сформованості готовності до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проєктів

У контрольній групі констатовано відсутність істотних змін у динаміці показників.

Отже, проведено характеристику змісту й організації експериментального дослідження із сформованості готовності майбутніх фахівців спеціальності 073 Менеджмент (Управління проектами), 073 Менеджмент (Управління інноваційною діяльністю) до розробки та впровадження спортивно-оздоровчих та рекреаційних проектів. Достовірність отриманих результатів та правильність сформульованої гіпотези доведено шляхом статистичних розрахунків критеріїв Крамера-Уелча та Вілкоксона-Манна-Уїтні. Результати завершеної експериментальної роботи дають змогу стверджувати, що мети дослідження досягнуто, поставлені завдання реалізовано.

Список використаних джерел:

1. Андрєєва О. В. Теоретико-методологічні засади рекреаційної діяльності різних груп населення : автореферат дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту : НУФВСУ. Київ. 2014. 44 с.
2. Андрєєва О. В. Фізична рекреація різних груп населення. Монографія. К.: ТОВ «НВП Поліграфсервіс». 2014. 280 с.
3. Беспалько О. В. Соціальне проектування: навчальний посібник. Київ. 2010. С. 127.
4. Гончарова Н. М. Обґрунтування та розроблення рекреаційно-оздоровчої технології на основі засобів оздоровчого туризму та орієнтування для дітей молодшого шкільного віку. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2015. №11. С. 26–32.
5. Круцевич Т.Ю., Безверхня Г.В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення: навч. посібник. Київ. 2010. 248 с.
6. Лук'янова Л. Б. Технологія організації проектної діяльності. Імідж сучасного педагога. 2009. № 10. С. 16–21.
7. Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016>
8. Павлова Ю. Оздоровчо-рекреаційні технології та якість життя людини : Монографія. Львів : ЛДУФК. 2016. 356 с.
9. Петрова І.В. Проектування в соціально-культурній сфері. Київ. 2007. 372 с.
10. Прилуцький М. Педагогічна технологія управління спортивно-оздоровчими та рекреаційними проектами для студентської молоді. Витоки педагогічної майстерності. 2019. Випуск 24. С. 177–180.
11. Прилуцький М. Сучасні технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Педагогічні науки. 2018. № 71. С. 31–35.

12. Приступа Є.Н., Жданова О.М., Линець М.М. Фізична рекреація: навчальний посібник. Луганськ. 2010. 447 с.
13. Романова М.В. Управление проектами: учеб. пособие М.: И.Д. «Форум»: ИНФРА. С. 256.
14. Семез А.А. Соціально-педагогічне проектування. Навчально-методичний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів спеціальності 6.010106 Соціальна педагогіка. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. 2012. С. 132.
15. Стратегии и рекомендации по здоровому образу жизни и двигательной активности : сб. материалов ВОЗ. Киев. 2013. 528 с.
16. Строкович Г.В. Управління проектами: Підручник для студентів екон. спеціальності. Нар. укр. акад. - каф. Економіки підприємства. Х.: Вид-во НУА. 220.
17. Товт В.А. Теорія і технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності. Навчальний посібник для викладачів і студентів Ужгород. 2015. 88 с.
18. Фесенко Т.Г. Управління проектами: теорія та практика виконання проектних дій. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ. С. 181.
19. Чернявський М.В. Рекреаційно-оздоровчі технології у процесі фізичного виховання молодших школярів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. Київ. 2011. 20 с.

ІНТЕГРАЦІЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНОЇ Й ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Оксана Баштовенко, Анатолій Вовк

1. Кореляція екологічного та здоров'язберігального спрямування професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту

Сьогодення ставить перед освітянами важливе філософське питання: як зберегти здоров'я людини, використовуючи оточуюче середовище, та як одночасно зберегти та відновити природний світ. Природне середовище здатне до самовідтворення. Збалансована біосистема може відновлювати втрачені ресурси та компоненти. Та нажаль, дія людського впливу на природу з кожним роком стає все вагомішою і в багатьох випадках, перебільшує здатність ресурсного